

מסורת הש"ס

א) [לקמן מ.], ט ג ירמק
כש"ל אשכמה לרי אבין
ד ר"ה מורה ומעבר,
ג) [בד"כ כ"א].

מוסף רש"י

מאי שנה לכאן ולכאן.
דמלה עזמו לומר בזה
שאלה אלק, דלא שרי ר'
יהודה, דאין ברירה. די
בריר למחר אמרין שנה
אחמול כי קנה עירוב לאו
דעמי אלק הוא אלא
אלקין (ש"ב ר"ד) מורה
ומעבר נמי. כגלה א'
אלא אמר, וקא סלקא
דעתך השתא דעין
השמשות עדיין לא נא חס
למחר, שעדיין היה רמק
מן העירוב (ל"ל העיר)
שנה אלפים פחות שמי
אמות ומשמיטה הן
אלפים ונכנס לתוך ארבעת
אלפים על עיר זה שהיה
עירובו ומלה דבעת החס
ואמר א' יבא עירוב לאו
עירוב למחר ואם לא יבא
לא נכאן ולא נכאן רבי
כב עירי ולא יבא עירוב,
ולמחר שנת שנה למחר,
מי יאמר דבעת החס
עירוב היה דעת החס
ליכנס לתוך ד' אלפים של
עיר, ודמלא לא היה בעת
אלו ולא קנה עירוב על זה,
ור' יהודה קאמר דמי
לדמירין הוצרך הדבר
דפוטו ארבע שנים
השמשות היה דעמו נכאן
(ש"ב) א': דקס"ד דעין
השמשות עדיין חס לא נא
והוא חלכסון ויבא לא
משמשות למחר ולמעבר
וכא לא למחר מהן (ירמק
(ג) וברך בא חכם.
מתמנין כתיב עסקין
שכנר נא חס קא חס קין
העירוב אכל זו לא ידע
לכין נא, ואין אלא נא
גריד, שכן מתנה ל' ע'
שחכס נא עירוב
קונה, ואין הדבר תלי, אלא
גמי מילתא כשיעורו למחר
שמשות נא ומלא שנה
עירוב המורה (וחילין ד'.)

מוסף תוספות

א. [וא"י] אין כאן אלא
ספק ידעה שאין אנו
יודעין לאיזה רוח עומד
אבל הדרב מבורר הוא
בעצמו לאיזה רוח יבא,
ולכי אתי למחר אין כאן
אלא גלוי מלחא בעלמא.
ירש"א עירובין ז': ד' ד'
מ"ש. ב. היינו מורה או
מעבר והברירה היא אם
יקנה שביחה לצד החס
או יהיה כבני עירו. תוספת
היר"ש עירובין ז': ד'
מורה. ג. בפרק אלו
מצאיאת (כ"מ כ"א, א),
דבעי ובמה, ור' יצחק הוא
דבעי לה כרי לומר קב
בארבע אמות וכו'. מ"ס.

משילין פרק חמישי ביצה

לח.

עין משפט
נר מצוה

לח א מיי פ"ה מהל
יוע"ט הל' כ:
לו ב מיי שם הל' טו
טו"ש ע"ש א"ח ס"י ש"א
סעי' ו:
ג א מיי שם טו"ש ע"ש
סעיף ו:
לח ד ה ו ז מיי שם הל'
ז טו"ש ע"ש סעי'
יא:

רבינו הגנאל

ומקשינן עלה מ"ש לכאן
ולכאן דלא, דאין ברירה,
למחר ומעבר נמי אין
ברירה, ופריך ר' יוחנן
לעולם אין ברירה, ולמה
אם בא חס למחר
עירובו למחר, משום
שכבר בא חס, וחוזר
לעולם לא תיפוך, ור'
אושעיא הוא דאית ליה
ברירה, וכי אית ליה
ברירה ברובת אכל
בדאורייתא לית ליה. דרש
מר זוטרא הלכה כר'
אושעיא. אמר שמואל
שור של פטש שחטו
ברובת היר הוא כרגלי
כל אדם, משום דאית
ליה קלא וכל איניש
דנתיה לעיריה מאתמול.
אבל שור של רע"ל
כרגלי אנשי אותה העיר.
השואל כלי מחבירו מערב
יו"ט, א"ע"פ שלא נתנו
לא אלא ביום טוב הרי
הוא כרגלי. אבל השואל
ברובת היר הוא כרגלי
המשאיל, ואע"ג דרגלי
דשאל מניה תדיר ולא
אמרין כמאן דמשאיל
ליה מעירי דמי. (ג) וכולן
ברשותא דמשאיל קנו
שביחה הרי הן כרגלי
המשאיל ואין הרשות
לשואל (להלן) [להלן]
הכלין אלא במקום
שמוחו המשאיל לילך.
ההשה שאלה מחברתה
תכלין גומים לעיסתה
הרי הן כרגלי שחיחין.
מ"י והודה פוסק במים
משני שאין בהן ממש.
אשכחיה ר' אבא לרבנן
דיבתי וקא הוו במתניתין
וקאמרו וליבטלו מים
ומלה לגבי העיסה כי היא
הרוב. אמר להו ר' אבא

והוינן בה מ"ש בו' מורה ומעבר נמי אין ברירה. פ"ה דס"ד
דהחכס נא נשבת על ידי אילן או גדר ואמר שביחתי
תחמי מצעוד יום ועל ידי כך נא נשבת מחוץ לתחום וקשה
דהאין יכול לנא נשבת משני לדי העיר למחר ולמעבר כיון שיש
יותר מד' אלפים צינתיים* לכן נ"ל
כדפ"ה בעירובין (דף לו: וס) א דלעולם
אינו יכול לנא נשבת רק מרות אחת
ומ"מ נריך צריכה דשמה לא יזון
ממקומו דהא קאמר ואם לאו שלא
יבא חס לא כאן ולא כאן הריני כבני
עירי והא דקאמר למחר ולמעבר
לאו דוקא דאם כן יהא משמע דלריך
למחר משום מערב ולמעבר משום
מורה אלא רואה לומר למחר או
למעבר נמי אין צריכה דשמה לא יזון
ממקומו ועוד אמר הר"ק דיכול להיות
דהחכס נא משני כדדי העיר נשבת
ואפילו נלא אילן וגדר כגון שהוא קרוב
לשש אלפים של עיר מנפונה והוא
רואה להתקרב לתוך ד' אלפים של עיר
לרוח מורחת פנייתו או לרוח מערבית
כפניית משני שיש שם מקום יפה
לדרוש ואין נגד העיר משום מקום
פניו לדרוש רק נשני מקומות אלו
ואין האדם מניח ערובו למחר ממש
ולמעבר ממש אלא מתקרב הוא לנא
החכס כל מה שיכול ומניח ערובו
לאלפים אמה של רוח מורה לנא כפון
וכן לאלפים אמה של רוח מערב
לנא כפון ומלא שיהא יכול ששבת
עד תוך אלפים של מקום שביחתי
החכס שהוא מהלך כל אלכסון של
ד' אלפים לנא כפון ע"י ערובו שמיני
למחר או למעבר והא דקאמר למחר
ולמעבר ר"ל למחר תחמי העיר או

למחרו של חס וקל להנין: **ואמרו רבי יוחנן וברך בא חס**
אלמא אית ר"ה ר' יוחנן ברירה. וה"ל יבא עירוב ליה דש חלוק בין
תולה דעת עזמו לתולה דעת אחרים לכאן ולכאן לא משום דתולה
דעת עזמו אכל למחר ולמעבר דתולה דעת החס אית ליה
צריכה ו"ל דר' יוחנן סבר דאין חלוק בין תולה דעת עזמו לתולה
דעת אחרים והא דקאמר מ"ש היינו ר' יוחנן דקאמר הכי כ"י לנא
למחר שכנר נא חס וכי האי גונא אשכחנא? (ג) (צצבא צתרא) דקאמר
וכמה אמר ר' יצחק וכו' והיינו מילתיה דר' יצחק וא"י מאי פריך
מדתני חס ר' יוחנן הא ע"כ ל"ל דבעת עירוב יוחנן אית ליה צריכה
ל' יהודה דסבר לדי דאין חלוק בין תולה דעת עזמו לתולה דעת
אחרים דהכי אמרינן בפרק בכל מערבין (עירובין דף לו: וס) דקאמר
התם מתנה אדם על שני דברים כו' ר' יהודה אומר אם היה אחד
מהם דבו ילך אחר רבו ואם היו שניהם דבדמי למקום שירצה ילך
דאית ליה צריכה וקאמר עלה בגמרא ליתא למתני' מדתני' איו ופריך
לדרכה ליתא לדאיו מקמיה מתני' דמתנה אדם על ערובו ומשני התם
משום דתניא הלוקח יין מצין הכותים פ"י מקייע ליה לדתנא איו סמי
דלא מקמי תרתי כו' והקשה ר"י התם אדרבה ליתא לדאיו וההוא
דהלוקח דלית להו צריכה משום דתנן בפרק מי שאלחו (גיטין דף
עג.) מה היא צאותן הימים הרי היא כאשת איש לכל צריכה
ולכי מיית הוא גיטא [והייקין מניה דאית ליה לר"י צריכה] ותנן נמי
בעה"ב שאמר מה שלקחו עניים היום יהא הפקר אלמא כולהו הני
מתני' אית להו צריכה לר"י וא"כ סמי תרתי מקמי תלת ומשני
לעולם איתא לדאיו דכולהו מתניתין איירי בתולה דעת אחרים
ומשום הכא אית להו צריכה אכל איו מיירי בתולה דעת עזמו

ואם כן לר' יוחנן דלית ליה הך חילוק על כרחק אית ליה דליתא לדאיו
משום דבעי לתוך לעולם לא תיפוך הקשה קושיא קלה אע"ג דשמה לר'
לדאיו דר' יהודה לא אמרה מ"מ חד תנא מעלמא אמר' ולכן מיישב ר'
ולכביטיל מים ומלא דבני עימה. פרש"י הואיל ועיסה נפישא וימיה הא
הוא דבר שיש לו ממירין שאפי' באלף לא בטיל ו"ל דה"מ מין צמיני
אכל מין בשאינו מינו כי הכא בטל שפיר והכי מפרש דהדיא צירולמי
ועוד דלא דמי לשאר איסורים דהדבר תלוי בטעם אכל הכא
איסור תחומין תלוי בשם צעלים על החפץ ובכאן שם צעל העיסה
עליה ולא שם צעלת המים והמלח ולכן יש לו להתבטל אע"ג
דיהיב טעמא ולא בטל בשאר איסורים ורבי אבא מהדר להו דאין שם צעלת
המים והמלח בטל מכאן כמו שאין שם צעל הקב בטל בעשרה קצין
דנפיש:

א) גי' רבנו שור של רע"ל
הוא כרגלי אמה שפיר (וי"ס)
הכי מ' המאירי ז"ל כאן
והוא משום המקרה מכלים
א' ה' ועשרים בקב רע.
ב) אולי ל"ל וכלי צדקות
דשאל קני שביחה קמ"ל דהרי
כן כרגלי המשאיל וכו'.